

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών

Πολιτική Οικονομία Ι: Μακροθεωρία και Πολιτική

Ενότητα 2: ΑΕΠ & Εθνικοί Λογαριασμοί

Νίκος Κουτσιαράς

σε συνεργασία με τους Κυριάκο Φιλίνη και Σάκη Μανούζα

Σχολή Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών

Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης

ΠΗΓΕΣ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Burda, M. - Wyplosz, Ch. (2007) *Ευρωπαϊκή Μακροοικονομική*, Τόμος Α', Gutenberg, Αθήνα

Krugman, P. - Wells, R. (2009) *Μακροοικονομική*, Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη

Mankiw, N. G. - Taylor, M. P. (2010) *Αρχές Οικονομικής Θεωρίας*, Τόμος Β', Gutenberg, Αθήνα

Samuelson, P. - Nordhaus, W. (2000) *Οικονομική*, Τόμος Β', Παπαζήσης, Αθήνα

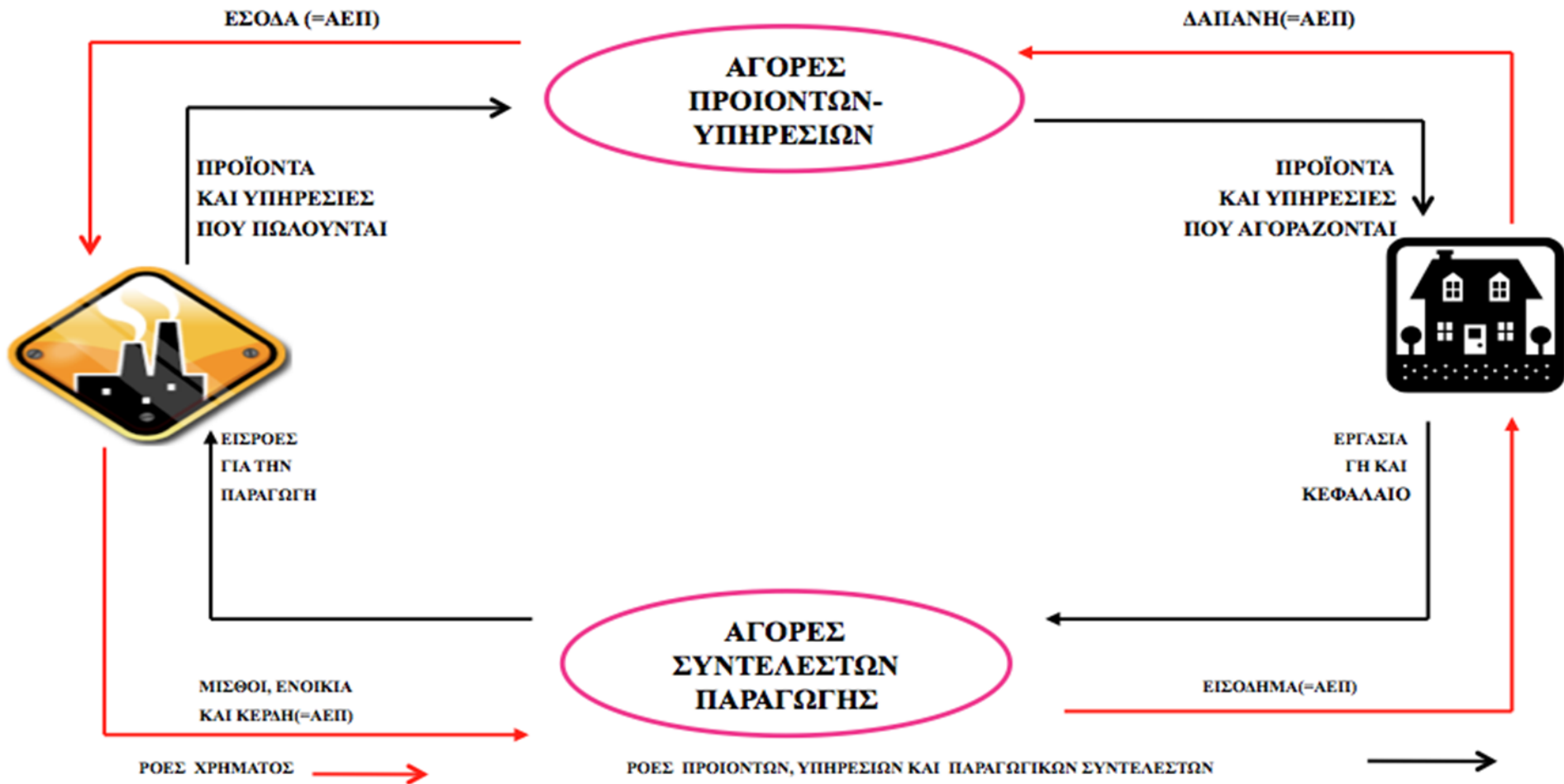
Stiglitz, J. E. - Walsh, C. E. (2009) *Αρχές της Μακροοικονομικής*, Παπαζήσης, Αθήνα

ΑΕΠ & ΕΘΝΙΚΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ

Διάγραμμα 2.1: Οι κυκλικές ροές στην οικονομία

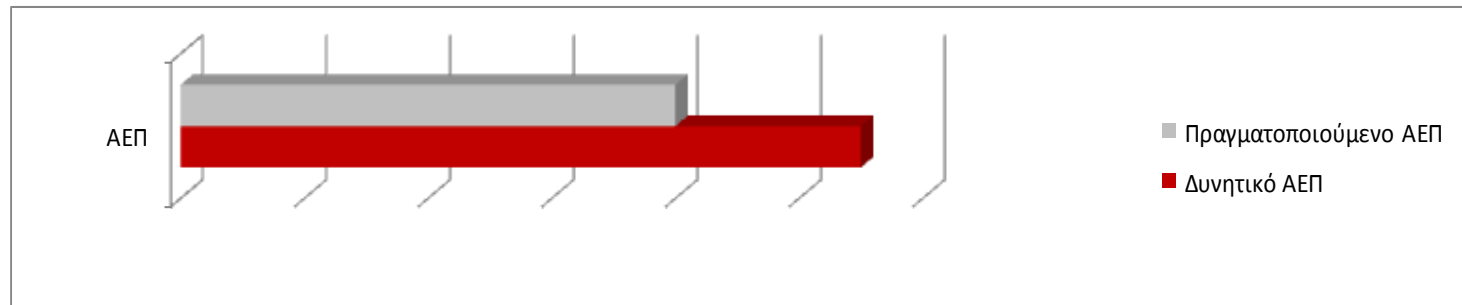
Το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ)

Το ΑΕΠ είναι το άθροισμα των τελικών αγαθών και υπηρεσιών, εκφρασμένων σε χρηματικές μονάδες, που παράγονται σε μια οικονομία σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο (συνήθως έτος).

Δυνητικό ΑΕΠ – Πραγματοποιούμενο ΑΕΠ – Παραγωγικό κενό

Παραγωγικό κενό

Δυνητικό ΑΕΠ είναι το προϊόν που θα μπορούσε να παράγει μια οικονομία αν όλοι οι παραγωγικοί συντελεστές απασχολούνταν πλήρως.

Πραγματοποιούμενο ΑΕΠ είναι το πραγματικό επίπεδο προϊόντος που παράγει μία οικονομία.

Κενό Παραγωγής είναι η διαφορά μεταξύ δυνητικού και πραγματοποιούμενου ΑΕΠ.

Το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ)

Το ΑΕΠ μετράται ως:

- το συνολικό εισόδημα των μελών μιας οικονομίας
- το άθροισμα όλων των καθαρών τελικών πωλήσεων μιας οικονομίας
- η συνολική δαπάνη για την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών μιας οικονομίας
- το άθροισμα της προστιθέμενης αξίας κάθε σταδίου παραγωγής

Το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ), 2

Παράδειγμα

Μια οικονομία, το 2007, παρήγαγε 10 Η/Υ . Η τιμή κάθε Η/Υ είναι € 1.050

1. Το ΑΕΠ ως τελικό προϊόν:

$$\text{ΑΕΠ} = € 1.050 * 10 = \mathbf{€ 10.500}$$

2. Το ΑΕΠ ως δαπάνη για την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών

Για την παραγωγή ενός Η/Υ δαπανήθηκαν:

A. Μισθοί: 5 εργάτες * € 800 = € 4.000

B. Ενοίκια: 12 μήνες * € 300 = € 3.600

Γ. Πρώτες Ύλες: 10 μονάδες * € 150 = € 1.500

Δ. Κέρδος: 10 τμχ. * € 140 = € 1.400

ΣΥΝΟΛΟ: € 10.500

3. Το ΑΕΠ ως το άθροισμα της προστιθέμενης αξίας κάθε σταδίου παραγωγής

Έστω για την παραγωγή των 10 Η/Υ απαιτούνται τρία στάδια παραγωγής:

A' Στάδιο Παραγωγή πρώτων υλών: € 4.000

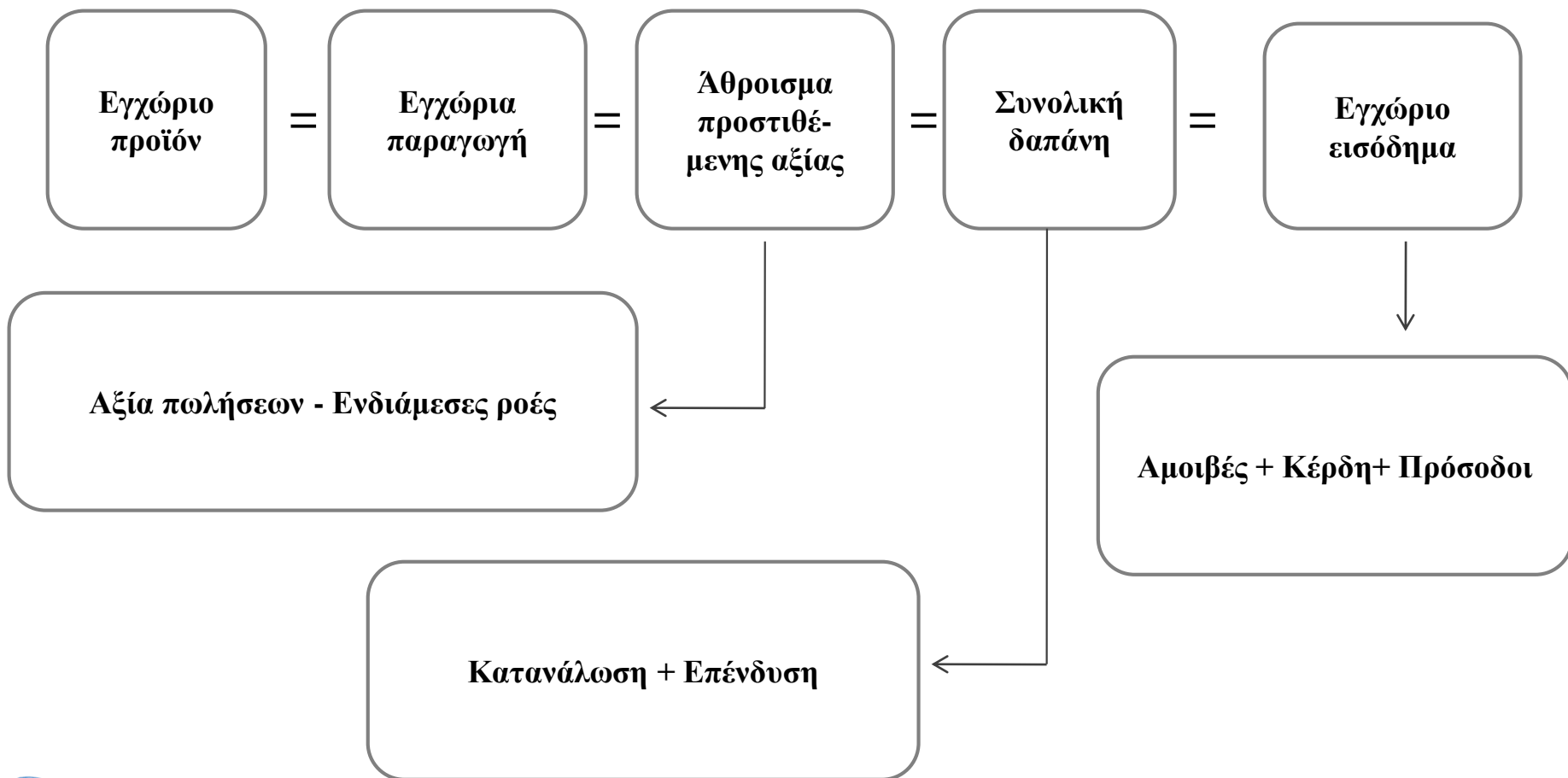
B' Στάδιο Συναρμολόγηση: € 5.000

Γ' Στάδιο Πώληση: € 1.500

ΣΥΝΟΛΟ: € 10.500

Διάγραμμα 2.2: Το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ)

Είναι το λογισμικό τελικό ή ενδιάμεσο αγαθό;

Η τεχνολογική πρόοδος έχει επηρεάσει σημαντικά τις σύγχρονες οικονομίες. Λόγω των αλλαγών που έχουν επέλθει δημιουργείται η ανάγκη της αλλαγής του τρόπου με τον οποίον υπολογίζεται το ΑΕΠ. Ένα καλό παράδειγμα αποτελεί το λογισμικό. Πριν το 1999 το λογισμικό που ήταν εγκατεστημένο σε ένα προϊόν, για παράδειγμα σε έναν ηλεκτρονικό υπολογιστή, καταγραφόταν ως τελικό αγαθό και συμπεριλαμβανόταν στις επενδύσεις. Εάν όμως μία επιχείρηση αγόραζε ή παρήγαγε η ίδια λογισμικό προκειμένου να το εγκαταστήσει σε κάποιον υπολογιστή της, αυτό χαρακτηριζόταν ως ενδιάμεσο αγαθό. Με τους νέους κανόνες, όμως, που περιλαμβάνονται στο *1999 Comprehensive Revision of the National Income and Product Accounts*, όλες οι δαπάνες για λογισμικό θεωρούνται επενδυτικές. Κι αυτό είναι ορθότερο διότι το λογισμικό παράγει μια ροή υπηρεσιών που διαρκεί για περισσότερο του ενός έτους. Τα Γραφείο Οικονομικών Αναλύσεων υπολογίζει πως η μέση διάρκεια ζωής του λογισμικού είναι μεταξύ τριών και πέντε ετών. Οι επιπτώσεις της αναθεώρησης θα είναι να αυξηθεί το ΑΕΠ. Πόσο όμως; Οι αναθεωρήσεις ενίσχυσαν το ΑΕΠ κατά τη διάρκεια του τέλους της δεκαετίας του 1990 κατά 100 δισεκατομμύρια δολάρια! Ωστόσο η αλλαγή, αν και το νούμερο είναι μεγάλο, αντιπροσωπεύει μόλις γύρω στο 1% του ΑΕΠ.

Stiglitz, J. E., *Αρχές της Μακροοικονομικής*, Παπαζήσης, Αθήνα, 2009, σελ.196.

Το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ)

Προβλήματα μέτρησης του ΑΕΠ:

1. Παραοικονομία/παράνομες δραστηριότητες
2. Μη-αμειβόμενη εργασία
3. Εξωτερικές οικονομίες (π.χ. περιβαλλοντική μόλυνση)
4. Μέτρηση των ποιοτικών αλλαγών σε διάφορους τομείς της οικονομίας
5. Μέτρηση της εκροής υπηρεσιών
6. Μέτρηση μη αγοραίων αγαθών (π.χ. οικιακή εργασία)

Πλουτοπαραγωγικές πηγές, περιβάλλον και εθνικοί λογαριασμοί

Η οικονομική ευημερία ενός κράτους εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό, από το απόθεμα φυσικών πόρων και πλουτοπαραγωγικών πηγών που αυτό έχει στη διάθεσή του. Ιδανικά, για τον οικονομικό και περιβαλλοντικό σχεδιασμό, θα πρέπει η χρήση και η κατάχρηση των πλουτοπαραγωγικών πόρων και του περιβάλλοντος να υπολογίζονται στους εθνικούς λογαριασμούς. Αυτό όμως δεν συμβαίνει. Δύο είναι τα σημαντικότερα ελλείμματα κατά την ανάγνωση και ερμηνεία των εθνικών λογαριασμών:

Η εξάντληση των πόρων: Η εξάντληση των φυσικών πόρων (π.χ. πετρελαίου) ενός κράτους, θα έπρεπε να λογίζεται (και) ως μία μορφή αρνητικής επένδυσης σε αποθέματα (εφόσον τα εξαντλεί) και να λαμβάνεται υπόψη με αρνητικό πρόσημο κατά τη μέτρηση του ΑΕΠ.

Το κόστος και το όφελος του περιορισμού της ρύπανσης: Σε ένα πλήρες σύστημα εθνικής λογιστικής, το οικονομικό κόστος της περιβαλλοντικής υποβάθμισης θα έπρεπε να αφαιρείτο από τη θετική συνεισφορά μίας (ρυπαίνουσας) επιχείρησης.

Abel A. – Bernanke B., (2002), Μακροοικονομική, Τόμος Β, 4η Έκδοση, Κριτική, Αθήνα, σελ. 71

Παραοικονομία

Πρωταθλήτριες στην παραοικονομία μεταξύ 21 κρατών του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) εκτιμάται ότι θα είναι και το 2010 η Ελλάδα, η Ιταλία και η Ισπανία, σύμφωνα με έρευνα του αυστριακού πανεπιστημίου του Λιντς.

Τροφοδοτούμενη από την οικονομική κρίση, η παραοικονομία στην Ελλάδα εκτιμάται ότι θα ανέλθει φέτος σε 25,2% του επίσημου ΑΕΠ (πάνω από 60 δισ. ευρώ), με αποτέλεσμα η χώρα να κατατάσσεται πρώτη στη μαύρη λίστα, ενώ ακολουθούν με σημαντική απόσταση η Ιταλία (22,2%) και η Ισπανία (19,8%). Στην τέταρτη θέση βρίσκεται η Πορτογαλία, όπου η παραοικονομία εκτιμάται στο 19,7%.

ΤΟ ΒΗΜΑ 19/5/2010

Ποιος περνάει καλύτερα;

Πόσο καλά περνούν οι Αμερικανοί; Οι Γάλλοι; Οι Ινδοί; Η πιο απλή απάντηση για τον οικονομολόγο θα ήταν το κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε κάθε χώρα. Αυτό θα προσέφερε ένα εύλογο τρόπο σύγκρισης του βιοτικού επιπέδου: οι Αμερικανοί και οι Γάλλοι κατά μέσο όρο είναι πλουσιότεροι από τους Ινδούς. Αυτή όμως δεν είναι όλη η αλήθεια. Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Αμερικής είναι υψηλότερο από εκείνο της Γαλλίας, αλλά οι Γάλλοι δουλεύουν λιγότερο. Τελικά ποιός περνάει καλύτερα;

Το ΑΕΠ σχεδιάστηκε μόνο για να υπολογίζει την αξία των αγαθών και των υπηρεσιών που παράγονται σε μία χώρα, αν και ούτε αυτό το κάνει με ακρίβεια. Το να περνάς καλά όμως εξαρτάται και από πράγματα που δεν μετρώνται με το ΑΕΠ, όπως η καλή υγεία σου ή το αν έχεις (καλή και σταθερή) δουλειά. Επίσης, οι περιβαλλοντολόγοι διαμαρτύρονται ότι με το (μέγεθος του) ΑΕΠ η φυσική καταστροφή του πλανήτη μοιάζει να αντιμετωπίζεται σαν κάτι θετικό.

Γι' αυτό οι σύγχρονοι οικονομολόγοι ψάχνουν για άλλα μεγέθη που να μετρούν την οικιακή εργασία, την κατανάλωση του προϊόντος της και το φυσικό πλούτο. Ένας από τους ισχυρότερους υποστηρικτές αυτής της προσπάθειας είναι ο Γάλλος πρόεδρος Νικολά Σαρκοζί. Το 2005 υπολογίστηκε ότι το κατά κεφαλήν εισόδημα της Γαλλίας έφτανε μόλις το 73% της Αμερικής. Αλλά όταν προστέθηκε η οικιακή παραγωγή και ο ελεύθερος χρόνος, η ψαλίδα μίκρυνε: τα γαλλικά νοικοκυριά έφτασαν το 87% του εισοδήματος των αμερικανικών.

THE ECONOMIST, 17/09/2009

Το πραγματικό και το ονομαστικό ΑΕΠ

Το ονομαστικό ΑΕΠ (ή ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές) μετρά το προϊόν μιας οικονομίας, μιας περιόδου, στις τρέχουσες τιμές. Δηλαδή, μετρά την αξία του παραγόμενου προϊόντος μιας οικονομίας σε χρηματικές μονάδες.

Για παράδειγμα, αν μια οικονομία παράγει δύο προϊόντα, Η/Υ και αυτοκίνητα, τότε:

$$\text{ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΟ ΑΕΠ 2000} = P_{H/Y, 2000} * Q_{H/Y, 2000} + P_{ΑΥΤ/ΤΩΝ, 2000} * Q_{ΑΥΤ/ΤΩΝ, 2000}$$

$$\text{ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΟ ΑΕΠ 2007} = P_{H/Y, 2007} * Q_{H/Y, 2007} + P_{ΑΥΤ/ΤΩΝ, 2007} * Q_{ΑΥΤ/ΤΩΝ, 2007}$$

Όπου, $P_{H/Y, 2000}$: τιμή Η/Υ το 2000, $Q_{H/Y, 2000}$: ποσότητα Η/Υ το 2000
 $P_{H/Y, 2007}$: τιμή Η/Υ το 2007, $Q_{H/Y, 2007}$: ποσότητα Η/Υ το 2007

$P_{ΑΥΤ/ΤΩΝ, 2000}$: τιμή αυτοκινήτων 2000, $Q_{ΑΥΤ/ΤΩΝ, 2000}$: ποσότητα αυτοκινήτων το 2000,
 $P_{ΑΥΤ/ΤΩΝ, 2007}$: τιμή αυτοκινήτων 2007, $Q_{ΑΥΤ/ΤΩΝ, 2007}$: ποσότητα αυτοκινήτων το 2007

Το πραγματικό και το ονομαστικό ΑΕΠ, 2

Το πραγματικό ΑΕΠ μετρά το προϊόν μιας οικονομίας, μιας περιόδου, σε τιμές του έτους βάσης. Το πραγματικό ΑΕΠ μετρά το μέγεθος της παραγωγής, δηλαδή την παραγωγή εκτιμημένη σε πραγματικές τιμές.

$$\text{ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ ΑΕΠ 2000, 2000} = P_{H/Y, 2000} * Q_{H/Y, 2000} + P_{AYT/TΩN, 2000} * Q_{AYT/TΩN, 2000}$$

$$\text{ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ ΑΕΠ 2007, 2000} = P_{H/Y, 2000} * Q_{H/Y, 2007} + P_{AYT/TΩN, 2000} * Q_{AYT/TΩN, 2007}$$

Όπου,

$P_{H/Y, 2000}$: τιμή Η/Υ το 2000 $Q_{H/Y, 2000}$: ποσότητα Η/Υ το 2000

$P_{H/Y, 2007}$: τιμή Η/Υ το 2007 $Q_{H/Y, 2007}$: ποσότητα Η/Υ το 2007

$P_{AYT/TΩN, 2000}$: τιμή αυτοκινήτων 2000, $Q_{AYT/TΩN, 2000}$: ποσότητα αυτοκινήτων 2000

$P_{AYT/TΩN, 2007}$: τιμή αυτοκινήτων 2007, $Q_{AYT/TΩN, 2007}$: ποσότητα αυτοκινήτων 2007

Πίνακας 2.1: Υπολογισμός του ονομαστικού ΑΕΠ

Έστω μια οικονομία παράγει δύο αγαθά: Η/Υ και αυτοκίνητα

	ΠΟΣΟΤΗΤΕΣ 2000	ΤΙΜΕΣ 2000 (€)	ΤΙΜΗ * ΠΟΣΟΤΗΤΑ (€)	ΠΟΣΟΤΗΤΕΣ 2007	ΤΙΜΕΣ 2007 (€)	ΤΙΜΗ * ΠΟΣΟΤΗΤΑ (€)
Η/Υ	10	1.000	10.000	11	1.400	15.400
ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ	15	8.000	120.000	12	10.000	120.000
ΑΕΠ			130.000			135.400

Παρατήρηση: ενώ μειώθηκαν οι παραγόμενες ποσότητες το (ονομαστικό) ΑΕΠ αυξήθηκε

Πίνακας 2.2: Υπολογισμός του πραγματικού ΑΕΠ

	ΠΟΣΟΤΗΤΕΣ 2000	ΤΙΜΕΣ 2000 (€)	ΤΙΜΗ * ΠΟΣΟΤΗΤΑ (€)	ΠΟΣΟΤΗΤΕΣ 2007	ΤΙΜΕΣ 2000 (€)	ΤΙΜΗ * ΠΟΣΟΤΗΤΑ (€)
Η/Υ	10	1.000	10.000	11	1.000	11.000
ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ	15	8.000	120.000	12	8.000	96.000
ΑΕΠ			130.000			107.000

Ονομαστικό ΑΕΠ 2000 = Ποσότητα Η/Υ 2000 * Τιμή Η/Υ 2000+ Ποσότητα Αυτοκινήτων 2000

* Τιμή αυτοκινήτων 2000

Ονομαστικό ΑΕΠ 2007 = Ποσότητα Η/Υ 2007 * Τιμή Η/Υ 2007+ Ποσότητα Αυτοκινήτων 2007

* Τιμή αυτοκινήτων 2007

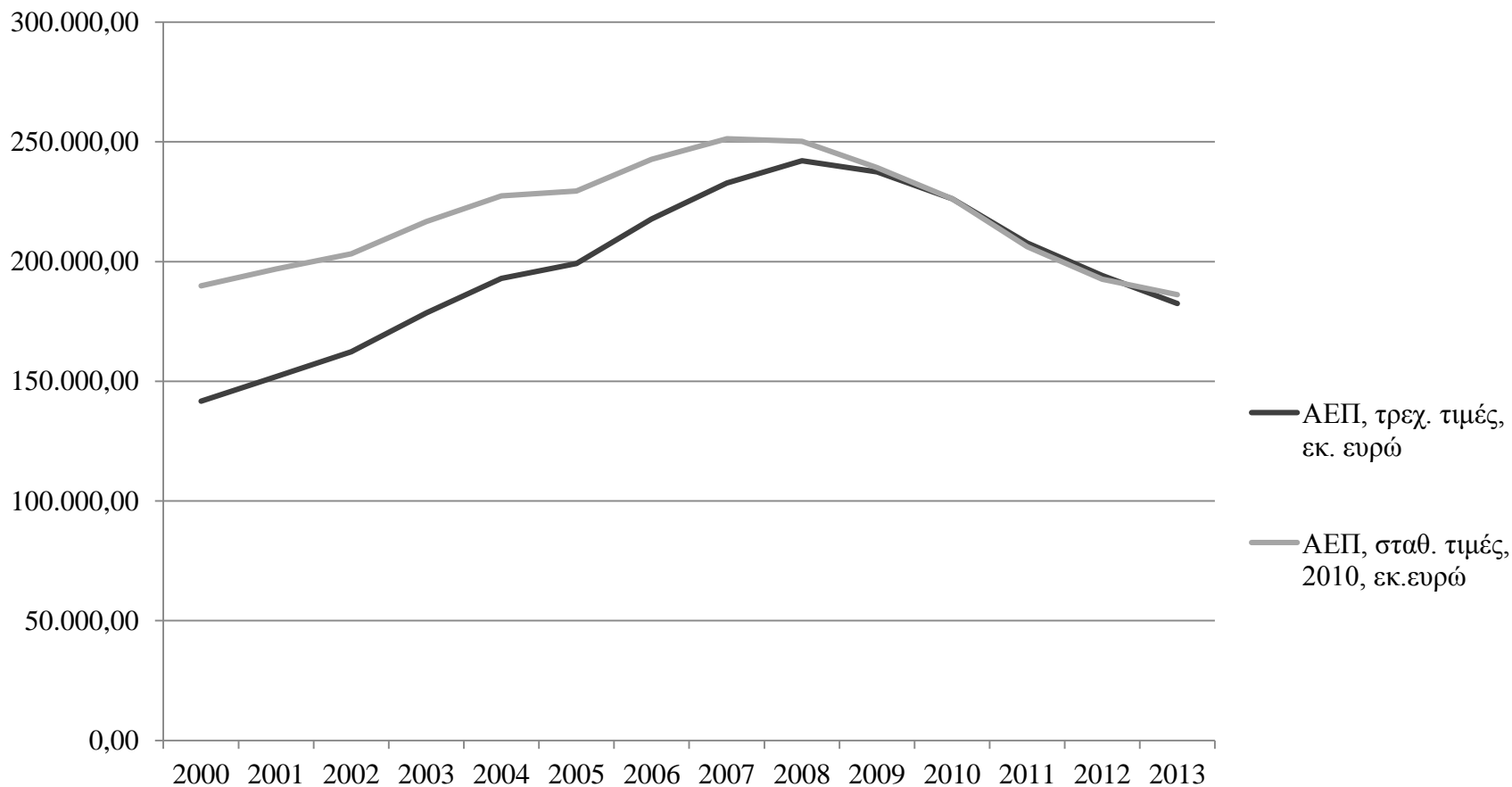
Πραγματικό ΑΕΠ 2007(τιμές 2000) = Ποσότητα Η/Υ 2007 * Τιμή Η/Υ 2000+

Ποσότητα Αυτοκινήτων 2007 * Τιμή αυτοκινήτων 2000

Παρατήρηση: στο έτος βάσης το ονομαστικό ΑΕΠ ισούται με το πραγματικό

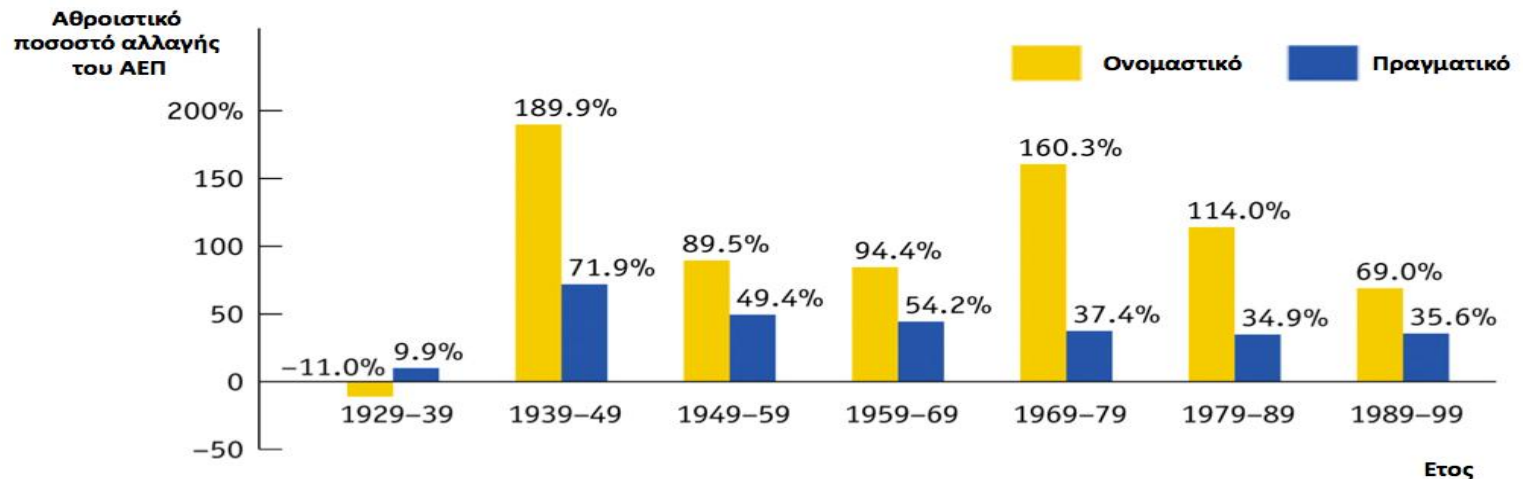

Διάγραμμα 2.3: Το ονομαστικό και το πραγματικό ΑΕΠ στην Ελλάδα

Πηγή: ΟΟΣΑ

Διάγραμμα 2.4 Η διαφορά μεταξύ ονομαστικού και πραγματικού ΑΕΠ

Η διάκριση μεταξύ πραγματικού και ονομαστικού ΑΕΠ είναι μείζονος σημασίας. Το διάγραμμα αποτυπώνει την οικονομική ιστορία των ΗΠΑ απεικονίζοντας στην κίτρινη στήλη την ποσοστιαία αλλαγή στο ονομαστικό ΑΕΠ και στη μπλε την ποσοστιαία αλλαγή στο πραγματικό ΑΕΠ την ίδια χρονική περίοδο.

Εξαιτίας του αποπληθωρισμού που προέκυψε από την Μεγάλη Κρίση παρατηρούμε πως ενώ το πραγματικό ΑΕΠ των ΗΠΑ το 1939 ήταν 9,9% αυξημένο σε σχέση με εκείνο του 1929, πράγμα που σημαίνει πως η συνολική παραγωγή αυξήθηκε, το ονομαστικό ΑΕΠ μειώθηκε κατά 11%. Η μεγάλη αύξηση του ονομαστικού ΑΕΠ των ΗΠΑ τα έτη 1969-1979 και 1979-1989 και η ταυτόχρονη χαμηλή αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ την ίδια χρονική περίοδο μαρτυρεί το υψηλό επίπεδο πληθωρισμού που βίωσε η χώρα.

Krugman, P. - Wells, R. (2009) *Μακροοικονομική, Επίκεντρο*, Θεσσαλονίκη, σελ.254

Δείκτης τιμών και πληθωρισμός

Ο **δείκτης τιμών** είναι ένα μέτρο του μέσου επιπέδου των τιμών. Ο **πληθωρισμός** δηλώνει μια αύξηση του γενικού επιπέδου των τιμών. Ο **ρυθμός πληθωρισμού** είναι ο ρυθμός μεταβολής του γενικού επιπέδου των τιμών.

$$\text{Ρυθμός πληθωρισμού το έτος } t = \frac{\text{επίπεδο τιμών έτος } t - \text{επίπεδο τιμών έτος } t-1}{\text{επίπεδο τιμών έτος } t-1}$$

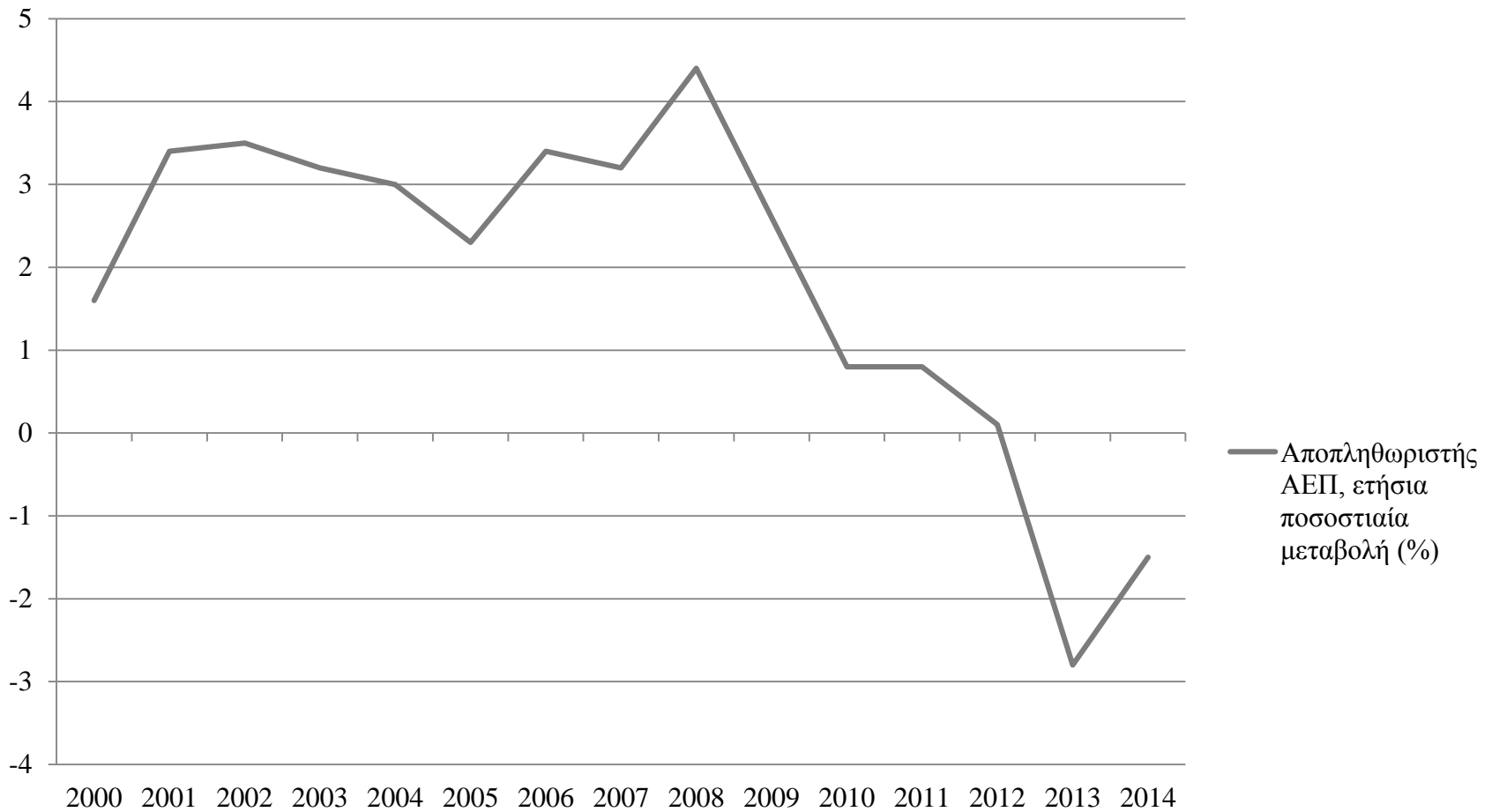
Δείκτης τιμών και πληθωρισμός, 2

$$\text{ΑΠΟΠΛΗΘΩΡΙΣΤΗΣ ΑΕΠ} = \frac{\text{ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΟ ΑΕΠ}}{\text{ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ ΑΕΠ}}$$

Ο αποπληθωριστής ΑΕΠ μετρά την τιμή της τυπικής αντιπροσωπευτικής μονάδας του παραγόμενου προϊόντος σε σχέση με την τιμή του στο έτος βάσης.

Διάγραμμα 2.5: Ο αποπληθωριστής ΑΕΠ στην Ελλάδα

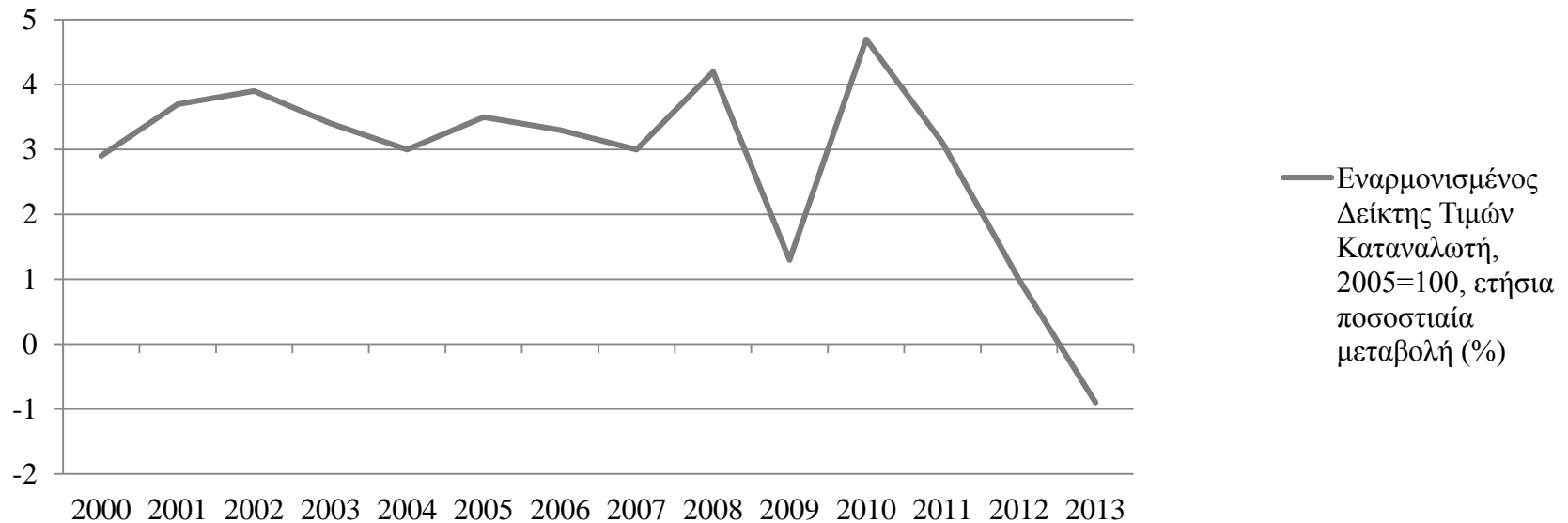
Πηγή: European Commission

Διάγραμμα 2.6: Δείκτης τιμών και πληθωρισμός

Ο Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ΔΤΚ) μετρά το κόστος αγοράς ενός τυπικού καλαθιού αγαθών σε διαφορετικές περιόδους.

Διάγραμμα 2.6: Ποσοστιαία ετήσια μεταβολή του ΕΔΤΚ στην Ελλάδα

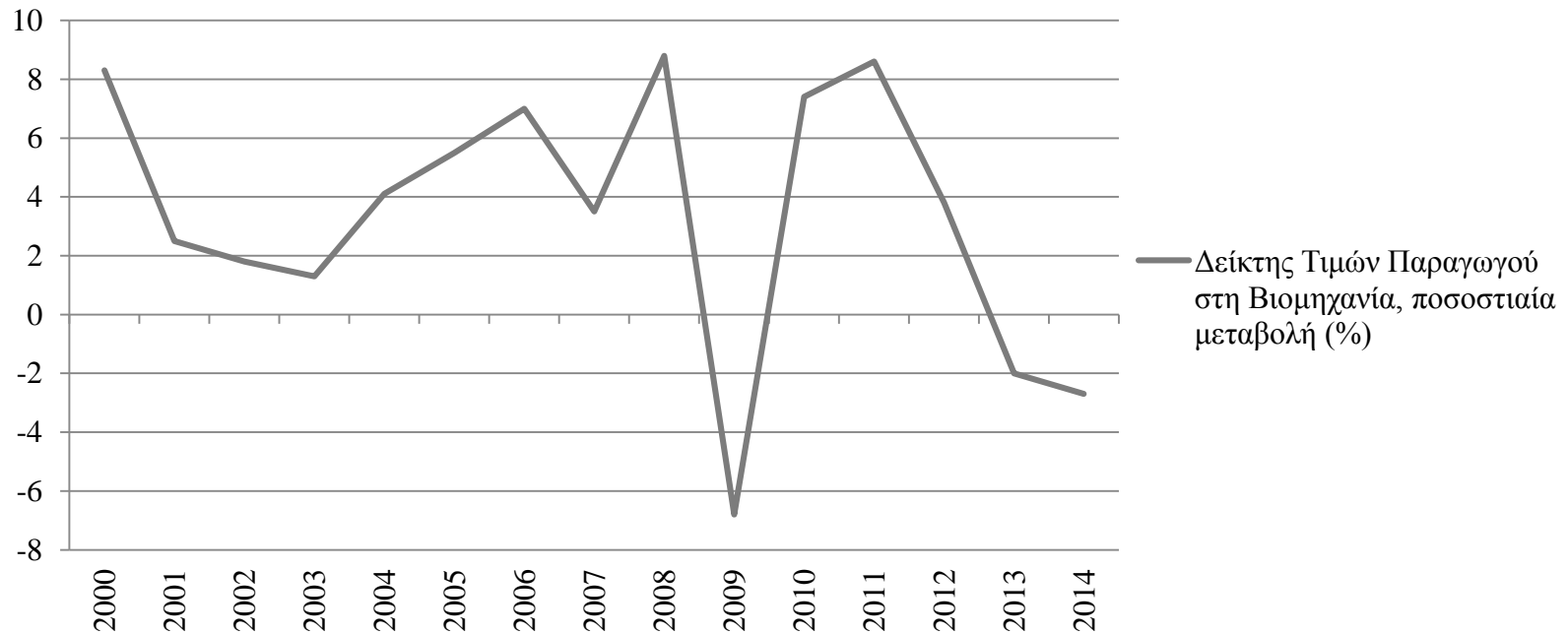

Πηγή: Eurostat

Διάγραμμα 2.7: Δείκτης τιμών και πληθωρισμός

Ο Δείκτης Τιμών Παραγωγού μετρά το επίπεδο των τιμών στο στάδιο χονδρικής ή του παραγωγού. Μετρά το κόστος ενός καλαθιού προϊόντων και υπηρεσιών, που αγοράζουν, μάλλον, οι επιχειρήσεις, παρά οι καταναλωτές.

Διάγραμμα 2.7: Ο Δείκτης Τιμών Παραγωγού στην Ελλάδα

Πηγή: ΟΟΣΑ

Είναι αλήθεια ότι ο Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ΔΤΚ) υπερεκτιμά τον πληθωρισμό;

Πολλοί οικονομολόγοι πιστεύουν πως ο πληθωρισμός που μετρείται με βάση των Δείκτη Τιμών Καταναλωτή, ενδέχεται να υπερεκτιμά την άνοδο του κόστους ζωής. Τρεις είναι οι βασικότεροι λόγοι που θεμελιώνουν τον εν λόγω ισχυρισμό:

α) Ο ΔΤΚ δεν αντανakλά τη δυνατότητα των καταναλωτών να υποκαθιστούν ομοειδή αγαθά οι σχετικές τιμές των οποίων έχουν μεταβληθεί. Έτσι, όταν οι καταναλωτές υποκαθιστούν ένα αγαθό με ένα άλλο που αποδίδει το ίδιο επίπεδο χρησιμότητας και η σχετική τιμή του οποίου έχει μειωθεί, η μεταβολή στο πραγματικό κόστος ζωής είναι χαμηλότερη από αυτήν που θα καταγράψει ο ΔΤΚ.

β) Ο ΔΤΚ δεν επηρεάζεται από την εισαγωγή στην αγορά ενός νέου αγαθού, το οποίο όμως αυξάνει τις καταναλωτικές επιλογές και, κατ' επέκταση την πραγματική αξία του νομίσματος.

γ) ο ΔΤΚ δεν συμπεριλαμβάνει μεταβολές στην ποιότητα των αγαθών.

Το 1995, μια κρατική επιτροπή με επικεφαλής τον οικονομολόγο Michael Boskin του Πανεπιστημίου του Stanford, επιχειρώντας να αποτιμήσει το μέγεθος υπερεκτίμησης του πληθωρισμού από τον ΔΤΚ, κατέληξε στο συμπέρασμα πως υφίσταται πράγματι υπερεκτίμηση του πληθωρισμού εύρους 0.8-1.6 ποσοστιαίων μονάδων.

Mankiw N.G. (2009), *Macroeconomics*, 7th edition, Worth Publishers, New York, p. 35

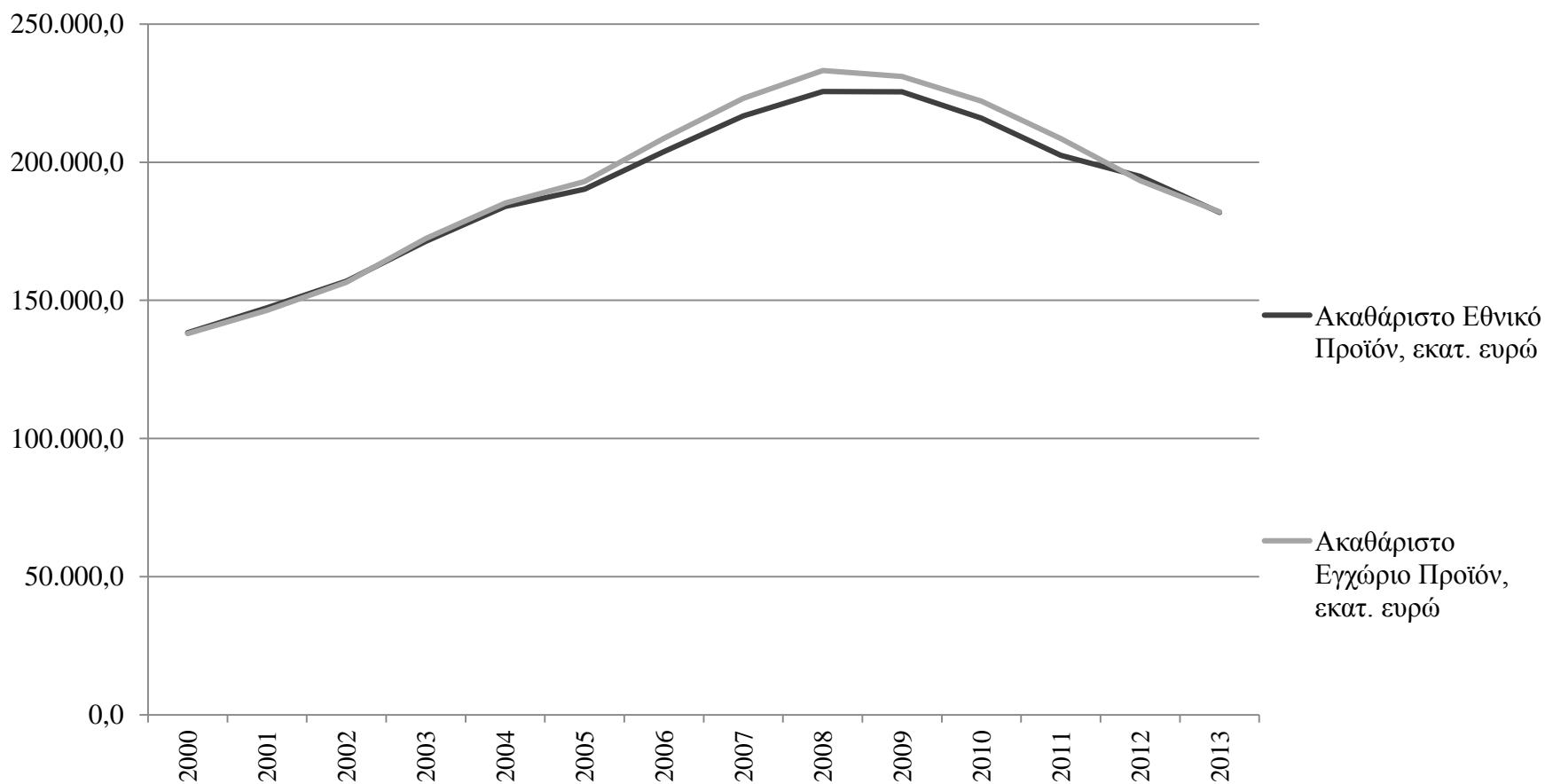
Το ακαθάριστο εθνικό προϊόν και το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν

Το Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν (ΑΕθν.Π) είναι η αξία του συνόλου των προϊόντων και υπηρεσιών που παράγονται από τους παραγωγικούς συντελεστές μιας χώρας στο εσωτερικό και στο εξωτερικό, ετησίως.

Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕγχ.Π) είναι η αξία του συνόλου των προϊόντων και υπηρεσιών που παράγονται, από ημεδαπούς και από αλλοδαπούς παραγωγικούς συντελεστές, στο εσωτερικό μιας χώρας, ετησίως.

Διάγραμμα 2.8: Το ακαθάριστο εθνικό προϊόν και το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν στην Ελλάδα

Πηγή: Eurostat

Η ταυτότητα των λογαριασμών του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος

$$Y=C +I + G+(X-N) (1)$$

Y: ΑΕΠ

C (ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ): Αγαθά και υπηρεσίες που αγοράζονται από τα νοικοκυριά για την ικανοποίηση προτιμήσεων και αναγκών. Η κατανάλωση είναι, μεταξύ άλλων, θετική συνάρτηση του διαθέσιμου εισοδήματος (διαθέσιμο εισόδημα = εισόδημα-φόροι) .

I (ΕΠΕΝΔΥΣΗ): Αγαθά για μελλοντική χρήση (επιχειρηματικές επενδύσεις, πάγιες επενδύσεις σε κατοικίες, επενδύσεις σε αποθέματα). Οι επενδύσεις είναι, μεταξύ άλλων, αρνητική συνάρτηση του επιτοκίου (r).

G (ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ): Δαπάνες για αγαθά και υπηρεσίες από το δημόσιο τομέα.

X-N (ΚΑΘΑΡΕΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ) = ΕΞΑΓΩΓΕΣ (X) - ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ (N). Οι καθαρές εξαγωγές δείχνουν τη θέση του ισοζυγίου πληρωμών (ελλειμματικό, πλεονασματικό, ισοσκελισμένο).

Εγχώρια κατανάλωση και εξαγωγές ...η Γερμανία και η Ισπανία

Η διαφορετική εικόνα της ζήτησης, που προκλήθηκε λόγω της οικονομικής κρίσης, έκανε την ύφεση μεγαλύτερη. Η μεγαλύτερη πτώση ζήτησης σημειώθηκε στην Ισπανία και στην Ιρλανδία όπου η μεγέθυνση βασιζόταν στην κατανάλωση. Η επίπτωση στην παραγωγή έγινε πιο αισθητή στην Γερμανία όπου η μείωση των εξαγωγών και των επενδύσεων οδήγησε σε 7% πτώση του ΑΕΠ. Τώρα που οι κύριοι (εξωτερικοί) πελάτες της Γερμανίας κάνουν πίσω, το ερώτημα είναι αν αυτή θα καταφέρει να ενθαρρύνει τη ζήτηση από τα εγχώρια νοικοκυριά και να πάψει να εξαρτάται από τις εξαγωγές.

Η υπόθεση πως ότι είναι καλό για τις εξαγωγές είναι και καλό για την οικονομία μπορεί μερικώς να εξηγήσει γιατί οι καταναλωτικές δαπάνες στη Γερμανία υπήρξαν ιστορικά χαμηλές. Η συνηθισμένη αντίδραση σε περιόδους οικονομικής κάμψης ήταν η περικοπή του κόστους παραγωγής, περιλαμβανομένων των μισθών, έτσι ώστε να παραμένουν χαμηλές οι τιμές των εξαγόμενων προϊόντων. Αυτή ήταν η πολιτική που εφαρμόστηκε και το 1970 όταν το γερμανικό μάρκο ανατιμήθηκε μετά την κατάρρευση του συστήματος Bretton-Woods που καθόριζε τις συναλλαγματικές ισοτιμίες και επαναλήφθηκε μετά το 1990, δηλαδή μετά την επανένωση της Γερμανίας που συνοδεύτηκε από την ανατίμηση του μάρκου και την αύξηση του εργατικού κόστους.

THE ECONOMIST, 06/08/2009

Πίνακας 2.3: Το ονομαστικό ΑΕΠ: Η διάρθρωση του ΑΕΠ στην Ελλάδα και στην Γερμανία

ΤΑ ΣΥΣΤΑΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΑΕΠ (2013, τρεχ. τιμές, εκ. €)		
	ΕΛΛΑΔΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ
ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ (C)	129.908	1.571.511
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ (C)	36.472	541.208
ΣΥΣΣΩΡΕΥΣΗ ΠΑΓΙΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ (I)	21.466	533.511
ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΑΓΑΘΩΝ & ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ (X)	55.147	1.280.127
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΑΓΑΘΩΝ & ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ (N)	60.555	1.116.877
ΚΑΘΑΡΕΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ (NX)	-5.408	163.250
ΑΕΠ	<u>182.438</u>	<u>28.09.480</u>

Πηγή: ΟΟΣΑ

Η ταυτότητα των λογαριασμών του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος

Αν το ΑΕΠ θεωρηθεί ως το καθαρό εισόδημα που κερδίζουν τα άτομα και οι επιχειρήσεις μιας οικονομίας, τότε αυτό μπορεί να διατεθεί για: α) κατανάλωση (C), β) αποταμίευση (S) και γ) πληρωμή φόρων (T).
Δηλαδή:

$$Y = C + S + T \quad (2)$$
$$(1), (2) \rightarrow C + S + T = C + I + G + (X - N) \rightarrow (S - I) + (T - G) = X - N \quad (3)$$

Όταν :

- A) $S < I \rightarrow$ ο ιδιωτικός τομέας είναι καθαρός οφειλέτης
- B) $T < G \rightarrow$ ο κρατικός προϋπολογισμός είναι ελλειμματικός
- Γ) $X < N \rightarrow$ το εμπορικό ισοζύγιο είναι ελλειμματικό

Προτάσεις:

- A) Αν ο κρατικός προϋπολογισμός παρουσιάζει έλλειμμα και ο ιδιωτικός τομέας είναι καθαρός οφειλέτης \rightarrow το εμπορικό ισοζύγιο είναι ελλειμματικό
- B) Αν ο κρατικός προϋπολογισμός παρουσιάζει πλεόνασμα και ο ιδιωτικός τομέας είναι καθαρός δανειστής \rightarrow το εμπορικό ισοζύγιο είναι πλεονασματικό
- Γ) Αν ο κρατικός προϋπολογισμός παρουσιάζει έλλειμμα και ο ιδιωτικός τομέας είναι καθαρός δανειστής και $|T - G| > |S - I| \rightarrow$ το εμπορικό ισοζύγιο είναι ελλειμματικό
- Δ) Αν ο κρατικός προϋπολογισμός παρουσιάζει έλλειμμα και ο ιδιωτικός τομέας είναι καθαρός δανειστής και $|T - G| < |S - I| \rightarrow$ το εμπορικό ισοζύγιο είναι πλεονασματικό

Η ταυτότητα των λογαριασμών του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος, 2

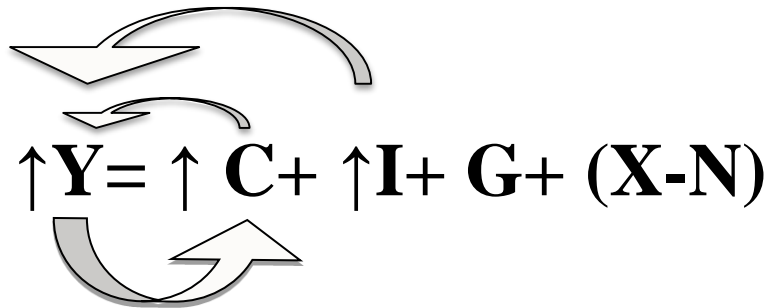
$$Y=C + I+ G+(X-N)$$

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 1: *Οι επιπτώσεις της ONE στο ΑΕΠ, χρησιμοποιώντας την ταυτότητα των εθνικών λογαριασμών*

Μεταξύ των κριτηρίων της Συνθήκης για την ONE είναι τα χαμηλά επιτόκια (r).

Η διατήρηση χαμηλών επιτοκίων αποτελεί και στόχο της ΕΚΤ

↓ επιτόκια (r) → ↑ επενδύσεις (I) → ↑ Y → ↑ C → ↑ Y....

$$\uparrow Y = \uparrow C + \uparrow I + G + (X - N)$$

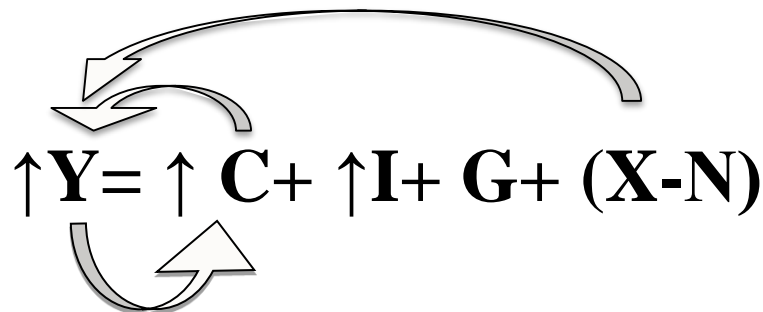
Η ταυτότητα των λογαριασμών του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος, 3

$$Y = C + I + G + (X - N)$$

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 2: Οι επιπτώσεις της εσωτερικής αγοράς και της ONE στο ΑΕΠ, χρησιμοποιώντας την ταυτότητα των εθνικών λογαριασμών

Η κατάργηση των εμποδίων στην ελεύθερη κυκλοφορία των προϊόντων, σε συνδυασμό με την υιοθέτηση του κοινού νομίσματος συμβάλλουν στην αύξηση των εξαγωγών

ONE & εσωτερική αγορά $\rightarrow \uparrow X \rightarrow \uparrow Y \rightarrow \uparrow C \rightarrow \uparrow Y \dots$

Η ταυτότητα των λογαριασμών του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος, 4

$$Y = C + I + G + (X - N)$$

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 3: *Οι επιπτώσεις της πολιτικής συνοχής της ΕΕ στο ΑΕΠ, χρησιμοποιώντας την ταυτότητα των εθνικών λογαριασμών*

Μέσω της πολιτικής συνοχής αυξάνεται η συνολική επένδυση (ανθρώπινο και φυσικό κεφάλαιο, δημόσια και ιδιωτική).

Πολιτική συνοχής $\rightarrow \uparrow I \rightarrow \uparrow Y \rightarrow \uparrow C \rightarrow \uparrow Y \dots$

$$\uparrow Y = \uparrow C + \uparrow I + G + (X - N)$$

Τέλος Ενότητας

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Σημειώματα

Σημείωμα Ιστορικού Εκδόσεων Έργου

Το παρόν έργο αποτελεί την έκδοση 1.0.

Έχουν προηγηθεί οι κάτωθι εκδόσεις:

- Έκδοση διαθέσιμη εδώ: <http://www.poleconomix.gr/portal> (υπό τον τίτλο *Σημειώσεις*).

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Εθνικών και Καποδιστριακών Πανεπιστημίων Αθηνών, Νίκος Κουτσιαράς 2015. Νίκος Κουτσιαράς. «Πολιτική Οικονομία Ι: Μακροθεωρία και Πολιτική. ΑΕΠ & Εθνικοί Λογαριασμοί». Έκδοση: 1.0. Αθήνα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://opencourses.uoa.gr/courses/PSPA102>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων

Εικόνες/Σχήματα/Διαγράμματα/Φωτογραφίες

"Η δομή και οργάνωση της παρουσίασης, καθώς και το υπόλοιπο περιεχόμενο, αποτελούν πνευματική ιδιοκτησία του συγγραφέα και του Πανεπιστημίου Αθηνών και διατίθενται με άδεια Creative Commons Αναφορά Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή Έκδοση 4.0 ή μεταγενέστερη.

Οι φωτογραφίες που περιέχονται στην παρουσίαση αποτελούν πνευματική ιδιοκτησία τρίτων. Απαγορεύεται η αναπαραγωγή, αναδημοσίευση και διάθεσή τους στο κοινό με οποιονδήποτε τρόπο χωρίς τη λήψη άδειας από τους δικαιούχους. "

